

Arbetsgrupp IV inom Bredbandsforum - "Undanröjande av identifierade hinder" överlämnar denna skrivelse till:

Regeringen

Fredrik Reinfeldt

Finansdepartementet

Peter Norman

(i egenskap av ansvarig för Vattenfall AB, Teracom AB)

Näringsdepartementet

Annie Lööf

Catharina Elmsäter-Svärd

(i egenskap av ansvarig för Affärsverket svenska kraftnät och Trafikverket)

Anna-Karin Hatt

Stockholm den 2 december 2011

Regeringen beslutade i mars 2010 att tillsätta ett Bredbandsforum för att främja utbyggnaden av bredband i hela landet. Bredbandsforum ska vara en viktig mötesplats, en arena för dialog och samverkan mellan regeringen, myndigheter, organisationer och företag som verkar på den svenska bredbandsmarknaden. Syftet med Bredbandsforum är att hitta konstruktiva lösningar som bidrar till en ökad samverkan mellan branschens aktörer om utbyggnad av bredband. Bredbandsforum leds av en styrgrupp där it- och energiminister Anna-Karin Hatt är ordförande.

Under hösten 2010 tog en arbetsgrupp – kallad arbetsgrupp II – inom Bredbandsforum med representanter från såväl operatörer som myndigheter och intresseföreningar fram en rapport som innehöll en redogörelse över de största utmaningarna och hindren för att nå målen i regeringens bredbandsstrategi. Under våren 2011 tillsattes en ny arbetsgrupp – arbetsgrupp IV – vars syfte är att lägga fram förslag för att komma till rätta med de hinder som identifierats.

De lösningar som gruppen föreslår ska sättas i relation till identifierade hinder men framförallt till det övergripande målet i strategin, det vill säga att Sverige ska ha bredband i världsklass. Målet innebär att 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s senast 2020. Dessutom bör alla hushåll och företag ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Av regeringens bredbandsstrategi framgår att staten är en stor ägare av bredbandsnät och betydande aktör på marknaden. Verksamheter som Trafikverket, Svenska Kraftnät, Teracom omnämns. Vikten av att tillgängliggöra dessa aktörers infrastrukturer, bland annat i form av kanalisation, på konkurrensneutrala och icke-diskriminerande villkor lyfts fram i strategin. Deltagarna i arbetsgrupp IV anser att statens infrastrukturer i dessa

verksamheter är en viktig resurs även för bredband och kan bidra till bredbandsutbyggnaden i betydligt större utsträckning än idag, utan att det inverkar på deras kärnverksamhet. De verksamheter som arbetsgruppen avser är Trafikverket, Svenska Kraftnät, Teracom och Vattenfall.

I arbetsgrupp II:s rapport över identifierade hinder lyftes bland annat problemen med att befintlig infrastruktur inte utnyttjas effektivt och att bredband inte tillfästs samma vikt vid anläggning av ny infrastruktur. På många ställen i Sverige anses det vara ekonomiskt omöjligt med parallelltablering av infrastruktur. Om regeringens målsättning ska kunna nås genom främst marknadens aktörer är det således av stor betydelse att den infrastruktur som redan finns kan utnyttjas till fullo och att kostnaden för att anlägga ny infrastruktur blir så låg som möjligt. Genom att samarbeta och upplåta tillträde till befintlig infrastruktur på marknadsmässiga och icke-diskriminerande villkor, kommer konkurrensen, mångfalden och valfriheten att öka.

Staten kontrollerar genom sina verksamheter ca 23 000 km fiber, vilket är en väsentlig andel av den totala fibersträckningen i Sverige. Denna infrastruktur finns bland annat i områden där det inte finns någon annan bredbandsinfrastruktur. Marknadens aktörer anser att dessa verksamheter bör ha ett uttalat ansvar för att bidra i utvecklingen av bredbandsinfrastruktur genom att också samverka med bredbandsmarknaden. De ska både tillgängliggöra den överkapacitet som de har på befintlig fiberbaserad infrastruktur och anpassa vidareutveckling/utbyggnad till bredbandsmarknadens behov. Detta avser såväl optisk fiber som kanalisation. Genom att få möjlighet att utnyttja även dessa verksamheters befintliga och framtida infrastruktur kommer såväl de fysiska och ekonomiska förutsättningarna för bredbandsmarknaden att förbättras och därmed möjligheten att nå regeringens mål på bredbandsområdet.

I viss utsträckning har dessa verksamheter fått ett utpekad ansvar. Under år 2000 fick Svenska Kraftnät i uppdrag av regeringen att bygga ut ett optofibernet mellan alla kommunhuvudorter. Detta skulle vara avklarat vid utgången av år 2002. Utbyggnaden skulle ske på marknadsmässiga villkor, i samråd med marknadens aktörer och upplåtas i form av svart fiber, våglängder eller kapacitet. Detta var emellertid inte möjligt utan staten fick besluta om stömsstöd. Banverket/Trafikverket ICT har lagt fiber vid järnvägen sedan 1990 och vilket fortlöper vid nyförläggning av spår. Ett konkret lösningsförslag i regeringens bredbandsstrategi var att Vägverket (numera Trafikverket) skulle få i uppdrag att i samråd med PTS formulera ett förslag på hur kanalisation av fiber skulle kunna förläggas i samband med ny- och ombyggnation av vägar. Detta utreddes under år 2010. Aktörerna på bredbandsmarknaden är inte tillfreds med den ordning och avtalsutformning som detta resulterade i eftersom detta ledde till ökade kostnader för att anlägga bredbandsinfrastruktur.

Vattenfall har uttryckt ett ansvar för tele- och datakommunikation samt fiberinfrastruktur i vissa av sina dotterbolags bolagsordningar. Ambitionen finns på hög nivå, men i praktiken fungerar det bristfälligt och ofta är det slutligen de lokala organisationerna som avgör i vilken utsträckning detta ansvar tas.

Marknadens aktörer konstaterar att mycket mer kan göras av de statliga aktörerna men att det idag inte görs på grund av att bredbandsinsatser inte är en del av dessa aktörers kärnverksamhet. Genom att utöka och bredda aktörernas verksamhetsområden kan regeringen skapa bättre förutsättningar för bredbandsutbyggnaden och därigenom agera i enlighet med regeringens ambitioner på bredbandsområdet.

Med en annan ambition och styrning skulle den nödvändiga infrastrukturen för bredband kunna etableras på många sträckor betydligt mer kostnadseffektivt än idag. Även om de statliga aktörerna själva inte anser sig agera på bredbandsmarknaden så är de ändå betydelsefulla för den. Till exempel är Svenska Kraftnäts uppgift att vidareutveckla stora delar av stamnätet för el i Sverige till vilken optisk fiber tillhör som en väsentlig del, samt Trafikverkets modernisering och utveckling av stora delar av vägnätet.

Den positiva konsekvensen av att staten aktivt verkar för ett bättre utnyttjande av befintlig infrastruktur och en bättre samordning mellan dessa verksamheter och bredbandsmarknadens aktörer är en bättre planering av bredbandsutbyggnaden och högre kostnadseffektivitet. Därigenom förbättras investeringsmöjligheterna för marknadens aktörer och det är således gynnsamt både för bredbandsmarknadens aktörer och för samhället i stort.

De förslag som framförts är att:

1. Staten som ägare till Trafikverket bör underlätta för ledningsägare och på så sätt skapa bättre förutsättningar för en bredbandsutbyggnad i glesbygd. Trafikverket kan väsentligt höja kostnadseffektiviteten för bredbandsmarknadens aktörer genom att förlägga och samarbeta med infrastrukturägare. Istället för att som nu utforma nya avtal som är till nackdel för bredbandsinfrastruktur. Villkoren i de nya avtalen medför högre kostnader för bredbandsaktörerna än tidigare och annan infrastruktur än vägar får för låg relativ prioritet. Dessa nyligen framtagna avtal bör ses över och revideras för att skapa bättre förutsättningar för bredbandsutbyggnad.
2. Trafikverket måste arbeta närmare och samordna sina utbyggnadsplaner i vägnätet i större utsträckning med bredbandsmarknaden än vad som görs idag. Trafikverket behöver få ett uttryckt ansvar för att utveckla sådana samordningsrutiner.
3. Staten som ägare till Svenska Kraftnät, Vattenfall och Teracom bör ge dessa aktörer ett uttalat ansvar för bredbandsinfrastruktur. Aktörerna bör få ett uttalat ansvar för att tillgängliggöra den överkapacitet på fiber och den kanalisering de har, till skäliga villkor som är konkurrensneutrala och efterfrågeanpassade. Dessa bolag arbetar kontinuerligt med att utveckla stora delar av sina infrastrukturer för el och nyanlägger en hel del kanalisering och fiber, bland annat i glesbyggda områden där annan infrastruktur inte kommer att anläggas. Det bör framgå att de både ska samförlägga med bredbandsmarknaden och ta hänsyn till bredbandsmarknadens behov av fiber såväl idag som i framtiden. Det ska även framgå att när de planerar sin utveckling, och utbyggnad, av sin infrastruktur till det som hör till deras respektive kärnverksamheter, ska det även ske en utveckling, och utbyggnad, av bredbandsinfrastruktur i linje med marknadens (och slutkundernas), behov. Vid planering för åtgärder på ledningsnätet ska samma hänsyn tas för elkunder som kunder på det elektroniska kommunikationsnätet.
4. Regeringen bör tillse att dessa statliga aktörer också samverkar med varandra och branschen så att de på ett likvärdigt sätt upplåter befintlig infrastruktur, samverkar vid nyanläggning, informerar, marknadsför och säljer dessa tjänster. I detta ligger att använda sådana verktyg och informationsplattformar som är naturliga för bredbandsmarknadens aktörer såsom exempelvis Post- och telestyrelsens tjänst Ledningskollen.

Arbetsgrupp IV vill understryka att utan ett uttalat ansvar kommer dessa verksamheter att ge breddbandsfrågan en alltför låg prioritet. Ett sådant uttalat ansvar kan bara komma från regeringen själv genom de olika styrdokument som regeringen förfogar över. Om regeringens ambition är att Sverige ska ha bredband i världsklass måste detta också återspeglas i regeringens egna verksamheter.